

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsakega meseca, ter stoji za vse leto 3 gold., a za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo, naročnino in oznanila pa Milic-eva tiskarna v Ljubljani.

Štev. 13.

V Ljubljani, 1. julija 1885. l.

XXV. leto.

V katerem obsegu je v zdanjih ljudskih šolah uvesti realni pouk?

(Poročal o zemljepisji in zgodovini pri letošnji učiteljski skupščini za šolski okraj Ljubljanskega mesta J. Travnar.)

Šolska novela z dné 2. maja, kakor tudi ukaz ministra za bogočastje in uk z dné 8. junija 1883. l., zahteva v realijah nekoliko omejitve, ker se je čulo mnogo pritožeb, da se v tem predmetu po nekod v ljudskih šolah preveč pretirava.

Gledé na to, se je dalo tudi naši letošnji učiteljski skupščini za šolski okraj Ljubljanskega mesta v razmotrivanje sledeče vprašanje: V katerem obsegu je v zdanjih ljudskih šolah uvesti realni pouk? In meni se je dal nalog, poročati o tem, kolikor se tiče zemljepisja in zgodovine.

Marsikedo izmej častitih udov skupščine morda pričakuje od mene podrobnega učnega črteža za ta predmet. Tudi jaz sem se dolgo časa bavil s to mislijo; toda, kolikor dalje sem reč premišljeval, toliko brezuspešneja se mi je dozdevala. Zato sem po resnem preudarku njegovo sestavo opustil, in sicer iz sledečih treh razlogov: 1. Ker tak podrobni učni črtež za ta predmet že itak imamo, katerega do zdaj še ni razveljavil niti slavni deželni šolski svet, niti ga ni pregledala deželna učiteljska skupščina; torej je dozdanji učni črtež do te ure še v polnomočni veljavi. 2. Ker ne sme nihče misliti, da bi bil g. Peter Končnik, bivši prof. na Graškem učiteljišči, zdanji ravnatelj Celjski višji gimnaziji, pri sestavljanji „Druzega-, Tretjega- in Četrtega Berila“ delal brez vsakega učnega črteža. Ko bi bil to storil, bi slavno ministerstvo za uk in bogočastje teh treh beril gotovo ne bi odobrilo. 3. Ker sem trdno prepričan, da se bodo te tri šolske knjige, katere so v zadnjih treh letih izšle v c. k. zalogi šolskih knjig, rabile po naših šolah brez kake posebne izpremembe najmanj deset let. Ker nam je pa vender realije poučevati na podlogi beril, bi bilo brezuspešno reči: to in to naj se izpusti, to in to pa vstavi; kajti malo je upanja, da bi se omenjena zaloga takoj ozirala na naše želje.

Oziraje se tedaj na vse te razloge, novega podrobnega učnega črteža nisem sestavljajal.

Mesto tega sem si dal, kakor mislim, bolj hvaležno nalogo. In ta je obstajala v tem, da sem natanko pregledal učno tvarino, nahajajočo se po navedenih treh berilih ter jo primerjal z dozdanjim učnim črtežem, z nemškimi berili in s tem, kolikor tirjajo odlični školniki iz tega predmeta od ljudske šole. Videl sem, da se učna tvarina naših knjig skoraj popolnoma strinja s primerjajočo. Iz tega primerjanja sem se pa tudi uveril, da nova berila, kar se realij tiče, niso tako slaba, kakor bi kedo na prvi pogled utegnil soditi.

Torej jaz odgovarjam na vprašanje: v katerem obsegu je v zdanjih ljudskih šolah uvesti realni pouk? — kolikor moja reč zadeva, na kratko, rekoč: V tolikem, kolikor

se učne tvarine za zemljepisje in zgodovino nahaja v zdanjih treh slovenskih berilih. Toda ta ali oni mi utegne ugovarjati, da je tē tvarine preveč, da se ne dá vsa prebaviti. Kdor tako sodi, tega najbrže moti dozdanja žalostna izkušnja. Resnica je, da nam do zdaj ni bilo mogoče prebaviti vse predpisane tvarine ter da v realijah nismo nič kaj povoljno napredovali. Toda vzrok temu ne tiči v preobilni tvarini, nego v načinu, po katerem nam je bilo do zdaj poučevati ta predmet. Kakor znano, je po naših mestnih šolah poučni jezik za realije največ nemški, le bolj na podlogi nemških beril, a naša šolska mladina je v ogromni večini slovenske národnosti. Zaradi tega je učitelj primoran, ako neče prazne slame mlatiti, dotične berilne vaje prelagati v slovenščino. To pa jemlje mnogo dražega časa. Ko učencem nalagamo, da se morajo take pripravljene tvarine do prihodnje ure naučiti, to nalogo zmorejo le tisti učenci, kateri nemščino že od dóma znajo; iz slovenskih otrok se pa more z vsemi mogočimi vprašanji le kaj malega izvleči. Pa še ti slabi odgovori so polni slovničnih pogreškov, kateri se morajo zopet s potratu časa vedno popravljati. Da se kratko izrazim: realije se pri nas do zdaj ne učē zarad realij, nego so le sredstvo, s kojim se misli mladino bolje nemščini privaditi. A tudi tukaj veljá prislovica: da se dvema gospodarjema ne more služiti!

Ker bode mo pa v bodoče — *post tot discrimina rerum!* — smeli tudi pri nas realije poučevati v mili materinščini (kar se sicer razven slovenskih pokrajin povsod drugod samo ob sebi umé), bode stvar naravno in kar igraje napredovala. Učitelj bode govoril večinoma prosto, koji način je posebno pri zgodovini potreben; ker bode mladina vsako besedo razumela, jo bode stvar veliko bolj zanimala. Ne bojim se od nikogar ugovora, ako rečem: Od zdaj naprej nam bode moč premljeti iz realij še jedenkrat toliko tvarine, in kar je glavna reč: tvarina bode prešla mladini v meso in kri. Sploh smelo trdim: Slovenska šolska mladina se bode po Ljubljanskih mestnih šolah pričela še le v bodoče v realijah resnobno poučevati, mej tem ko se do slej v tej reči vršē le nekaki slabi, neukretni poizkusi. Po takem razumnem pouku bode pa mladina dobila tudi veselje do stvari, da bode, kadar šoli odraste, rada segala po kaki drugi knjigi te stroke in se tako sama nadalje izobraževala. A še po drugi poti bode ta pouk koristil mladini. Še le v bodoče nam bode namreč lahko ubogati dober svēt modrih pedagogov, ki nam velevajo: „Učitelji, delujte pri realnem pouku sploh, osobito pa v zgodovini ne le na razum mladine, temveč blažite tudi njeno srcé!“ Do zdaj se po tem modrem svētu pri najboljši volji nismo mogli ravnati, kajti ni se še rodil pedagog, kateri bi nas bil poučil, kako naj delujemo na srce mladine blažilno v jeziku, katerega ona ne razume! V resnici, pri nas je bil pri poučevanju v realijah narobe svet! Kajti, mej tem, ko se učiteljem onih srečnih národov, pri kojih se v ljudski šoli razlega izključljivo le materinščina, toplo priporoča: Govorite k otrokom v kolikor le možno priprostem jeziku, da vas bodo ložje razumeli, ker je njihova govorica še nerazvita — se je pri nas uredilo: V mestnih šolah bodi v III. razredu poučni jezik večinoma, v IV. in V. razredu pa ves nemški! Ta ukaz se vidi mislečemu človeku posebno zdaj silno neprimeren, ko znamo, da je po vsej Kranjskej na spodnjih gimnazijah za te predmete poučni jezik tudi slovenski!

(Dalje prihodnjic.)

Knjiga Slovénka

v
XIX. veku.

Franč Veriti r. 16. dec. 1771 v trgu Tolmezzo (iz duhovnije Tercja) nadškofije Videmske (Udine), v latinske šole hodil v Vidmu, služil v štacuni trgovski v Po-

žunu, štiri leta v mornarstvu na Laškem, potem bil nekaj časa gospodar doma, nato bogoslovec v Vidmu, posvečen mašnik l. 1800, služil za kaplana v Horjulu, kjer bival takrat Lah župnik Cipriani — v Ljubljani Lah nadškof Brigido —, bil potem duhovni pomočnik l. 1803 v Selčih, 1804 na Krki Dolenjski, l. 1806 vikar v Rovtah, l. 1812 fajmošter v Horjulu, l. 1840 korar v Novomestu, kjer je u. 16. jul. 1849. — „Von Haus aus verstand Veriti kein Wort slawisch; durch beharrlichen Eifer und fleissiges Sprachstudium brachte er es dahin, dass er ein fruchtbarer krainischer Schriftsteller wurde (Šaf. 42. 43).“ — Knjige njegove so:

1) Razlaganje Jesusovih naukov na gori, kakor jih popisuje sveti Matevž 5, 3—10. Perstavik Vere Upanja-Ljubezni. V Ljubljani 1827. 12. 267. Natis. J. Sassenberg; na prodaj A. H. Hón. — Iz te prve njegove knjižice pokaže naj se vsaj iz Predgovora tole:

„Preljubi bravci! Kranjskimu katolškemu ljudstvu, med katerim sim pet in dvajset let mašnik, sim že zdavnaj želel svoje resnične ljubezni pričevanje dati. Nate! iz dobriga serca majhine bukvice, v' ktirih je razlaganje Jezusovih naukov na gori . . . — Ker jest nisim kranjc, sim per Moran odkrito spoznati, de je tukaj lohka marsktera beseda neperpravna, ali nepopolnoma: kar prosim mi spregledati. Preljubi bravci! lepo te prosim, beri, premišljuj kar bereš, in živi po naukih Jezusovih. Če tako delaš, bodo moje želje dopolnjene. — Moli za-me. Franc Veriti. — Blagorstva I.—VIII. do str. 224. Perstavik: Vera, upanje, ljubezen so nar potrebniši čednosti, in za tiga voljo zapopadejo veliko naukov, pa tukaj ne boš v vsih naukih podučen, temuč le v enih pomijan, de bo tvoja vera živa, tvoje upanje pravo, in tvoja ljubezen delavna, de se zve-ličáš (224—265).“

2) Popotnik široke in vozke poti; ali Popisovanje, kako se človek spači, v grehah živi, kako se poboljša, in Bogu služi. Spisal Franc Veriti. V Ljubljani 1828. 8. 238. Natis. L. Eger, na prod. A. H. Hón. — Alegorična pripovedka. — Feliks gre od doma na široko pot, pride v mesto Golufije, Poklic ga reši iz mesta, Angel ga uči, spremi s Svetoželjo na goro v mesto Resnice, obiše sv. Samoto, Čistomisel, gre pred kralja Resnice, obiše Strahbožji, sv. Bogaslužnost, Modrost, Poterpežljivost, Pokoro, Molitev, Čistost, Ponižnost, Pokoršino; Feliks se posvetuje z' Angelam in Svetoželjo; gre sam v hišo sv. Pokore za vselej. — Na primer bodi Predgovor:

„Namen tih bukvic je popisovati, kako človek v' zaderge zleze, kako se iz njih spravi, in potlej bogaboječe živi. Pisal sim ko bi grešne slabosti in keršanske čednosti govorile, de bo branje perljudniši in de se bo moč resnice bolj v živo čutila. Široka pot ni družiga, ko po svojim hudim poželenji živeti. Mesto Golufije pomeni kraljestvo hudičovo, v' katerim so hudobni. Vozka pot ni družiga, ko življenje po zapovedih. Mesto Resnice pomeni kraljestvo Jezusovo, pod kteriga ljubeznivo oblastjo so radi vsi dobri. Beri te bukvice, in jemlji nauke, ko bi bil popotnik Feliks. Varuj se široke poti, in hodi po vozki, de prideš v nebeško kraljestvo.“ Franc Veriti, Fajmašter v Horjulu.

3) Življenje Svetnikov in Prestavni Godovi. I. Bukve. V Ljubljani 1828. 8. XIV. 662. Natis. J. Sassenberg. — II. Bukv. 624. — III. B. 1829. 640. — IV. B. 671. — Kazalo (638) neprestavnih godov (644); naukov (Bog, Bogoslužnost, Beseda — Čas, Cerkev božja veža, Čistost nečistost — 657). Sosebni nauki (671). — Drugega natisa. J. Blaznik. Na prodaj J. Klemenž. I. Bukv. 1831. 8. VIII. 662. — II. B. 1844. 8. VII. 615. — III. B. VI. 634. — IV. 1844. 637. — „An diesem, schon seines Umfanges wegen nicht unbedeutenden Werke hat zuerst gearbeitet der Canonicus Miha Hoffmann; nach seinem Tode vollendete es Franz Veriti; doch nahm an

der Herausgabe auch Andrej Albrecht als Corrector und Revisor der Sprache u. s. w. einen thätigen Antheil. Die erste Auflage war 2200. Ex., die zweite 1500 Ex. stark (Šaf. 130).“ — Na razgled bodi po reči in obliki iz Predgovora, pa sv. Ciril in Metodi p.:

Vsi pravoverniki radi poslušajo, in berejo djanje svetnikov. Slovenci niso v tim slabši od družih: jest vem in pričujem od njih gorečnosti. Dosihmal je zlo malo na svetlobo prišlo od življenja svetnikov v slovenskim jeziku: zato sim jim téle bukve spisal, in z božjo pomočjo jim hočem še druge zaporedama za vse mesce celiga leta spisati, de bodo želje dobrih nasitene.

Očitno spoznam, de so mi pomagali prečastitlivi Gospod Mihael Hofmann, nekdam korar v Novomestu, ktiri so prvi dan Kimovca 1826 v Bogu zaspali. Oni so z stanovitnim pridam, in hvale vredno učenostjo spisali veliko od prestavnih praznikov, od življenja svetnikov, in vse to pomnožili z lepimi nauki. To mi je bilo dobrotljivo v roke dano, in njih pridnost je moje delo zlo polajšala.

Kar sveto pismo pričuje od življenja hudih in dobrih, se more verovati; kar drugi pišejo, in pričujejo, se more modro premisliti, in jim pametno verjeti; zlasti, kadar ni to zoper nobeno razodeto resnico, in je k podučanju. Kar v dobro napeljuje, je pomagljivo, ako bi tudi bile prilike, ktirih je dosti tudi v svetim evangelji: ne smemo pa soditi od mogočnosti gnade božje nad svetniki po svoji slabosti. V popisovanji življenja svetnikov sim se skerbno varoval, kar bi zamoglo vest slabih raniti.

Ljubi Slovenci! berite te in prihodne bukve od svetnikov z mislijo in voljo, svoje življenje popboljšati. Svetniki nas učé ljubiti Boga iz vsiga serca; stanovitno njemu služiti; v pokoršini radovoljno in zvesto živeti; pravično in usmiljeno gospodovati; svoje grešno telo pokoriti; nadloge in krivice voljno poterpeti; storjene krivice popraviti; resnično se spokoriti; sovražnikam zavolj Boga odpušati; po vsih zapovedih stanovitno živeti. Svetniki so bili človeki kot smo mi; vsih stanov so bili kakor mi; v sredi pohujšanja so bili ko mi, pa z gnado božjo so premagovali zapeljive skušnjave, moč hudiča, silo hudobnih in vse. Ne obupajmo, ker Bogu je vse mogoče, in z njegovo gnado zamoremo v nebesa priti. Berite in premišlujte skrivnosti našiga odrešenja, de boste Bogu hvaležni. Berite in premišlujte življenje čiste in mogočne matere božje Marije, kraljice vsih svetnikov (s podobo v I. bukv.), tudi življenje družih svetnikov in svetnic, de se vnete, in serčno rečete z svetim Avguštinam: Če so oni zamogli, zakaj pa mi ne? Molite za dušo zvestiga Jezusoviga namestnika Gospoda Hofmana, za-me in za druge, ki so se trudili za vaše duše, de bomo z vami v veseli družbi vsih svetih hvalili kralja, in vojvoda svetnikov Jezusa Kristusa, ktiri gospoduje z Očetam, in svetim Duham od vekomaj do vekomaj Amen. Franc Veriti, Fajmašter v' Horjulu.

Prestavni godovi. Nedelja. Nauk. Sploh od vsih nedelj, in praznikov skozi leto. Molitev. — Advent. Nauk. Kaj v Adventu premišljevati, in delati . . . — Neprestavni godovi. I. dan prosenca. Obrezovanje Jezusovo. Novo leto. Nauk. Resnično in berž svoje življenje po Jezusu popboljšati. Molitev. — II. dan svečana. Očiševanje Marije. — Darovanje Jezusovo, ali Svěčnica. Nauk. Iz tiga praznika. — XIII. dan sušca. Ss. Ciril, in Metodi škofa.

„Sveti Ciril (Kiril), in Metodi sta bila brata, pa močnejši združena z gorečo, čisto ljubeznijo, ko z zavezo kerví. Že mlada sta se odpovedala posvetnim dobrotam, in skerbno služila Bogu. Ona bi bila lahko srečna in sloveča na svetu, pa sta si raji drage zaloge perpravljala za nebesa. Ta dva brata sta bila vsa goreča do Boga: zato sta bila tudi goreča za zveličanje bližniga. V sredi devétiga stoletja po Kristusovim rojstvu je bilo veliko Slovincov k pravi veri spreobrnjenih, ali pravih učenikov jim je manjkalo, no-

benih slovenskih bukev še ni bilo in nihče še ni znal slovenskih besedi pisati; zatorej so poslali Slovenci v Carigrad ali Konstantinopol do greškiga cesarja Mihaela III. in ga prosili, de bi jim umnih in dobrih učenikov poslal. Na to jim pošlje Cirila in Metodja. Iz pokoršine in prave ljubezni do Boga in bližnjiga sta zapustila svoj dom in svojiga očeta, po imenu Leona v Tesaloniki, in sta peršla, kakor dva angela, v naše slovenske dežele božje nauke oznanovat! Kmalu sta znajdla k greškim čerkam toliko novih čerk, kolikor jih je za slovenske besede, de se prav po govorjenji pisati zamorejo, potrebno, in sta poslovenila sveto pismo, mašne in druge molitevske bukve. Ker sta imela gorečnost aposteljnov, sta bila od rimskiga papeža postavljena namestnika aposteljnov. Kralji, oblastniki in podložni, tudi neverni, so jih radi poslušali, in se spreobračali, ker so vidili nad njima resnično brumnost in gorečo skerb vse zveličati. Ta dva sveta učnika sta mogla veliko nadlog in zopernost prestati, vender do smerti nista jenjala serčno učiti, in ljudi spreobračati“ (str. 537—8.). Nauk. Od čiste, stanovitne in žive vere. Molitev.

4) Razlaganje svetiga Evangelja vsih nedelj in zapovedanih praznikov cerkveniga leta. Spisal Fr. V. V Ljubljani 1830. 8. VIII. 9—640.

5) Terpljenje Jezusa Kristusa Gospoda našiga, kakor so ga vsi štirje evangelisti popisali. V Ljubljani 1831. 8. X. 259. J. Blaznik.

6) Keršanski Katolški Nauk za odrašene ljudi. V Ljubljani 1834. 8. I. in II. Del str. 334. III. 344. IV. 320. V. 319. Nat. Rozalia Eger. Prodaj. J. Klemenz.

7) Keršanski Katolški Nauk za otroke, ki se perpravljajo k sv. obhajilu. V Ljubljani 1836. 12. 220.

8) Perpravljanje k' smerti ali premišljevanje resnic v' srečno smert pomagljivih. V Ljubljani 1841. 8. 258.

9) Premišljevanje terpljenja in smerti Gospoda in Odrešenika našiga Jezusa Kristusa. Spisal Franc Veriti, Korar v' Novomestu. Nat. in zal. Maria Tandler. Prodaj. Andr. Čer, bukvevez. 1845. 8. 256.

10) Mnogi sveti Nauki in Zreki iz bukev Pripovist, Pridgarja, Modrosti in Siraha. Sp. Fr. Veriti, Korar. Nat. M. Tandler v Novomestu 1846. 8. 240.

Spisal je Fr. Veriti še mnogo drugih stvari, ki so ostale v rokopisih na pr.:

a) Dušni Abecednik. Spis šteje 100 celih pol ter ima v abecednem redu neizrečeno veliko krščanskih resnic, ki so obširno razložene in bi jako koristne bile vzlasti pridigarjem. — b) Zapopadik evangelja Jezusa Kristusa v osmerki knjiga I. po spisu sv. Matevža str. 350, sv. Marka str. 246. knj. II. sv. Lukeža 381, sv. Janeza 302. — Zapopadik djanja apostoljskiga, listov svetih aposteljnov, in skrivno razodenje. I. Del 8. str. 504. II. D. 539. — c) Pridige vsih Nedelj, in zapovedanih Praznikov cerkveniga leta. Štiri knjige v četrtini od l. 1824—1827 str. à 560—568. — d) Skrivno razodenje. — e) Zakaj in kako je Jezusa ljubiti in mu služiti. — f) Zgodbe iz djanja aposteljnov. — g) Življenje nekterih služabnikov božjih. — h) Pridige ob mnogoterih priložnostih. Ena debela knjiga itd.

Na primer bodi še Predgovor iz rokopisa: Skrivno Razodenje svetiga Janeza aposteljna, in nekaj razlaganja. Spisal Franc Veriti korar v' Novomestu 1848. 4. str. 232:

„Ljubi bravic! Sveti Janez apostelj, evangelist in prerok je spisal te bukve, ktere je skrivno razodenje imenoval, na majhnim in pustim otóku Patmos, kateri je permorskemu mestu Efezu nasproti, kamor ga je bil neusmiljeni cesar Domicijan poslal zavoljo njegove stanovitosti v veri Jezusovi. Kader je bil cesar Domicijan umerl, mu je bilo perpušeno priti v mesto Efez, kjer je do smerti bil.

Sveti Janez je spisal te bukve, kakor mu je bil Jezus razodel z visokimi besedami in skrivnimi prilikami. V tih bukvah hvali ali svari po zasluženji sedmere škofe v mali Azii. Popisuje preganjanje nevercov zoper cerkev, njeno vojskovanje, zmago in čast. Popiše tudi v skrivnih prilikah strašne nadloge, ktere bodo preganjavce cerkve zadevale.

Ta sveti apostelj in prerok tudi popiše, kar je po božjim razodenji rejel, de se bo hudiga in strašniga poslednje čase godilo; sosebno, kader bo Antikrist prišel na sveti kteri bo cerkev neusmiljeno preganjal. Popiše čast, oblast in mogočnost Jezusovo, kteri bo sovražnike svoje cerkve končal. Popiše tudi nezapopadljivo lepoto nebeškiga kraljestva, kjer se bodo pravi služabniki božji veseljevali vekomaj.

Cerkveni učeniki pravijo, de namen tih bukev je pravovernikam dajati upanje in serčnost, de bi zvesto služili Bogu, in serčno preterpeli preganjanje, ker bo Jezus njih krivične preganjavce končal, jih pa vzel v svoje kraljestvo.

De so te bukve visoke in polne skrivnost, njih ime, in njih branje prepriča. Visoke in skrivne so sosebno zato, ker veliko reči v njih popisanih se bo le poslednje čase godilo. Cerkveni učeniki niso mogli vsih skrivnost tih bukev razdaniti, so vender nekaj svetlobe dali, zmed kterih so sveti Avguštin, sveti Bazili, Beda, Korneli a Lapide, Bosuet in drugi: njih prizadjanje bo moje pero vodilo.

Keršanski bravic! sprejmi to moje pomanjkljivo delo: pomanjkljivo je, nič pa zoper katolške resnice, kterim sim po milosti božji iz serca vdan. Kar razumeti ne moreš, naj ti služi v' poniževanje; kar ti je pa razumeti mogoče, obračaj v svoje boljšanje, in čast božjo. Očetu, Sinu in svetimu Duhu bodi hvala zdaj in vekomaj. Amen.

„Franc Veriti, rojen Lah in verli slovenski pisatelj“ — je sostavek, ki ga je priobčil L. Pintar v Sloveniji 1848 l. 52. — „Nekoliko iz življenja ranjciga korarja Franca Veriti-ta“ je spisal L. Jeran v Zgodnji Danici 1849 št. 49. — „Franc Veriti bogaboječ duhovni Ljublanske škofije, Slovencov priden pisatelj“ — popisal Ignac Jugovic, kanonik v Novim mestih — v Drobtinah 1850 str. 116—123. — Ondi je brati na pr.:

„Posebna hvala Slovenšine je, de njo ptujci skoraj bolj obrajtajo ino povzdigajo kakor domači rojaki. Kakor hitro se slovenske besede prav lotijo, ino okusijo nje sladke glasove, njo tudi ljubijo; le on slovenski jezik gerdo ima, ki ga ne pozná. Takih neprijatlov je bilo na cente, ino, žali bože! de jih je še. Eni mislijo, de Slovenšine znati potreba — drugi de se nje navučiti mogoče ni. Vse tote in take zamečvavce jezika našiga naj rajni visoko častit gospod Franc Veriti na laž ino v sramoto denejo, oni duhovski oče pobožnih slovenskih bukv, katerih so nam obilno popisali, de so ravno rojen Lah bili (Drobt. str. 116).“ — „Kader so l. 1800 došli v Horjul, sromak niso slovenske besede znali. Bil sim — so djali — mutast kaplan (str. 119). Kar pa človek ne zna, se z božjo pomočjo lahko nauči, ako le hoče ino skerbi, kakor naš nevtruden Veriti.“ — „Kadar so se jeli naročniki na prvo knjigo — Življenje Svetnikov IV. knj. à 1 gld. — zbirati, so se mu nektere muhe posmehovale rekoč: „No, Lah bo nam pa že kaj lepiga spisal.“ Odtod je prišlo, da je prva knjiga le malo naročnikov imela. Pa še komaj je prva knjiga zlato solnce zagledala, so že mogli vsi zabavljivci jezik za zobmi deržati, ker jo je vse hvalilo. Torej se je tudi zgodilo, de se jih je na drugo še čez 1700 naročilo itd. (Slovenija str. 208).“ — „Njih slovenska beseda je bila vglajena, lahko vsim zastopna, slovenšina je čedna, ne preolišpana, ampak modro osnovana. Duh pisanja scer ne leta visoko, pa globoko v serce gre. Posvetniga lišpa v njih pismih ne najdeš, pa dobro zerno pobožnosti te bo oživel ino vnelo za pravo keršansko življenje. Pisarija Veriti Franca je sadunosniku podobna, ki ima lepši sadje ko cvet. Hvalo jim vsak domorodic vé . . . Svoje slovenske bukve so spo-

ročili svoji poprejni čedi v Horjuli, kar je latinšine ino pa rokopisov ne natisnenih, so mladim duhovnim novo posvečenim — laške bukve pa škofiji izročili (Drobt. 123).“ — „Ptujega rodu, pa ves dobrega slovenskega duha je bil, zato bo živel njegov spominj med Slovenci od roda do roda (Metelko)!“

Ljudski učitelj in sadjarstvo.

(Julius Jablanczy.)

Dokaj zamore pospeševati ljudski učitelj napredek v sadjarstvu in marsikaj storiti, da postane sadjarstvo vir blagostanja. Na Českem, koder iz sadjarstva nima le mali posestnik svojega dobička, ampak kjer tudi veleposestnik ne zametava te stroke kmetijstva, nahaja se skoraj pri vsaki šoli drevesnica. Tej koristni naredbi na Českem, pa tudi na Moravskem, sme se pripisavati vpliv na tamošnje kmečko ljudstvo, da je ono dobilo ljubezen in razum za sadjarstvo.

V Hesenu, na Virtemberškem in deloma na Bavarskem nahaja se tudi skoraj pri vsaki šoli drevesnica, katero učitelj pridno oskrbuje ter tako koristi svoji občini. Posebno je pa udomačeno sadjarstvo na belgiških in švedskih šolah, za to pa kmetovalec v teh deželah silno spoštuje sadjarstvo.

Kar se dá v posameznih deželah naše države in v drugih deželah tako lepo izvršiti, to dalo bi se tudi pri nas vpeljati.

Nobena šola na deželi ne smela bi biti brez drevesnice, kajti ona zamore biti ravno tako dober prostor za vzgojo otrok, kot pa učilna soba sama. V srci marsikaterega otroka dá se obuditi kal, ki je pomenljiv za vse njegovo prihodnje življenje.

Drevesnica je učitelju najbolje sredstvo, rastečemu mladenču pokazati vrednost sadjarstva, vzgojo od semenskega zrna noter do dovršenega drevesa. V drevesni seznanjeni se pridni učenec z oplemeničenjem, s škodljivimi mrčesi in z družimi koristnimi rečmi, katere se globoko vtisnejo v spomin otroka, da jih nikdar ne pozabi, ampak pozneje na svojo korist in korist družih porabi.

Vprašam, ali bodo otroci, koje je učitelj napeljeval k ljubezni in veselju do sadjarstva, poškodovali zlobno drevesa? Mislim, da ne. Spoznanje vrednosti sadnega drevja, spoštovanje javnih nasadov, postane splošno in ne malo deluje se na ta način proti surovosti naše mladine.

Z drevesnico je učitelj v stanu vpeljati v šolo uspešni pouk o sadjarstvu zlasti, za odrastlo mladino, z eno besedo: učitelj osnuje lahko popolno napredovalno šolo za sadjarstvo.

Ako učitelj vzdržava pri svoji šoli drevesnico, more s tem občini še drugo korist nakloniti, kot pouk v sadjarstvu. Ne le, da je iz učiteljeve drevesnice prišlo veliko drevesec v soseskine vrte, ampak marsikateri gospodar, ki je večkrat mimo drevesnice moral iti, sklenil je, se pridno sadjarstva poprijeti. Pa še na drugi način more učitelj delovati. V primernem času naj gre s svojimi večimi učenci, ki so bili v šolski drevesnici pridni, po posameznih vaških vrtih in naj na tamošnjem drevju izvršuje potrebna dela. Jaz omenim od vseh teh del samo eno, to je oplemeničenje, da pokažem, kaj se dá s tem v soseski doseči. Recimo, da je učitelj s svojimi učenci v kakih desetih vrtih precepil taka drevesa, ki dozdej niso rodila ali pa le slabo sadje rodila, z dobrimi vrstami. Čez nekaj let ta drevesa dobro rodijo ter lastnikom lep denar donašajo. Nasledek tega je, da sosedje uvidijo korist tacega dela, oplemeničijo tudi svojo slabo drevje in tako pospešijo sadjarstvo vsemu kraju.

Stacimi deli, izvršenimi s pomočjo starejih učencev, ne razširja se le, kako oskrbovati drevje, ampak z dobrim vzgledom, ki ga dá dobro oskrbovano drevo s tem, da bolje rodi, razširja se umno sadjarstvo v vsi občini.

Učitelj naj pa tudi sam vzpodbuja k pridnemu sajenju sadnega drevja. Ako obišče kak sadni vrt in vidi prazen prostor, naj ne preneha poprej prigovarjati posestniku, dokler mu ne obljubi, drevesa vsaditi.

Ako ima srenja ceste in pota, pašnike in goličave, potem so ti prostori lepa mesta za učiteljevo delovanje, in on more prostore zasaditi z drevjem, ki enkrat donáša lepo korist občini. Za izvrševanje takih nasaditev dajo se porabiti veči učenci iz nadaljevalnih šol, in gotovo bode občina s ponosom gledala na delo, kojo je občinska mladež na občno korist izvršila. Take nasaditve čuva in brani vsa občina in tudi učitelj zadobi na spoštovanji, ki tako deluje za občni blagor.

Učiteljeva skrb mora biti, razširjati le take sadne vrste, katere rade veliko rodijo in sicer sadje, kojo je dobro za kupčijo; na drugi strani naj pa zopet skrbi, da zadobi v občini se nahajajoče sadje pravo imé. Koliko je pri tem prilike, spoznavati prave vrste ter njih nasaditev priporočevati!

Splošno naj pa učitelji naših ljudskih šol povsod, koder je le mogoče, vzpodbujajo in svetujejo, da se sadjarstvo povzdiguje, ki je vender tako zeló koristno, posebno za manjšega posestnika. Prvi pogoj je pa: učitelj mora pokazati na svojem vrtu, da je tudi sam vzgleden sadjerejec.

(Po „Nov.“)

Književstvo.

I. Slovenske šolske knjige,

ki so po ukazu ministra za bogočastje in uk s 27. maja 1885. l., št. 9448 v najnovejšem imeniku razglašene in dopuščene za rabo pri poučevanju.

Knjige za pouk v krščanskem nauku: Mali katekizem. Na Dunaji v c. k. založbi šolskih knjig, mehko vezan 7 kr.

Krščanski katoliški nauk, okrajšan spisek iz velikega katekizma v vprašanjih in odgovorih. Na Dunaji v c. k. založbi šolskih knjig, vezan 25 kr.

Mali katekizem v vprašanjih in odgovorih. Na Dunaji v c. k. založbi šolskih knjig, mehko vezan 6 kr.

Krščanski nauk v vprašanjih in odgovorih. Na Dunaji v c. k. založbi šolskih knjig, vezan 30 kr.

Veliki katekizem za ljudske šole. Ravno tako.

Sveti listi, berila in evangelji za nedelje in praznike celega leta in vse dni sv. posta. Ravno tam, vez. 46 kr.

Zgodbe sv. pisma stare in nove zaveze. S 52 podobšinami in 1 zemljevidom. Ravno tam, vez. 50 kr.

Berila: Slovensko-nemški abecednik. Sestavil Karol Prešerin. Na Dunaji v c. k. založbi šolskih knjig, trdo vez. 35 kr.

Začetnica in prvo berilo za ljudske šole. Ravno tam, vez. 24 kr.

Drugo Berilo in slovnica za slovenske ljudske šole. Ravno tam, vez. 35 kr.

Tretje Berilo za ljudske šole. Ravno tam, 40 kr.

Četrto Berilo za ljudske in nadaljevalne šole. Sestavil Peter Končnik. Ravno tam, vez. 60 kr.

Abecednik za slovenske ljudske šole. Sestavil Andrej Praprotnik, nadučitelj in ravnatelj peterorazredni deški ljudski šoli v Ljubljani. Založil in prodaja Matija Gerber, bukovez, vez. po 20 kr.

Abecednik za slovenske ljudske šole. Sestavila Razingger in Žumer. Založil Kleinmayr in Bamberg v Ljubljani, vez. 20 kr.

Cvetnik. Berilo za slovensko mladino. I. Del. 3. natis. V Celovci v založbi družbe sv. Mohora, 70 kr.

Slovnice in spisje: Slovenska slovnica z naukom, kako se pišejo pisma in opravljeni sestavki. Spisal Peter Končnik. Na Dunaji v c. k. založbi šolskih knjig, vez. 50 kr.

Slovenska slovnica za prvence. Spisal Andrej Praprotnik. V Ljubljani v J. R. Milic-evi tiskarni, vez. 30 kr.

Spisje v ljudski šoli. Spisal Andrej Praprotnik. V Ljubljani pri M. Gerberji, vez. 32 kr.

Knjige za poučevanje v drugem jeziku: Slovensko-nemška začetnica za ljudske šole. Spisal Iv. Miklosich. Na Dunaji v c. k. založbi šolskih knjig, vez. 20 kr.

Slovensko-nemški Abecednik. Spisal Karol Prešerin. Ravno tam, vez. 35 kr.

Slovensko-nemški Abecednik. Spisala Razinger in Žumer. V Ljubljani pri Kleinmayr- in Bambergu, vez. 25 kr.

Prva nemška slovnica za slovenske ljudske šole. Na Dunaji v c. k. založbi šolskih knjig, vez. 24 kr.

Druga nemška slovnica za slovenske ljudske šole. Ravno tam, vez. 36 kr.

Tretja nemška slovnica za slovenske ljudske šole. Ravno tam, vez. 30 kr.

Navod k naučenju italijanskega jezika za slovenske ljudske šole. I. del. Ravno tam, vez. 20 kr.

Računice: Prva računica za slovenske ljudske šole. Spisal dr. vitez Fr. Močnik. Ravno tam, mehko vez. 8 kr.

Druga računica za slovenske ljudske šole. Ravno tako in tam, mehko vez. 12 kr.

Tretja računica za slovenske ljudske šole. Ravno tako in tam, mehko vez. 13 kr.

Četrta računica za slovenske ljudske šole. Ravno tako in tam, mehko vez. 16 kr.

Peta računica za jedno-, dvo- in trirazredne ljudske šole. Ravno tako in tam, vez. 20 kr.

Pevske knjige: Slavček. Zbirka šolskih pesmi. V Ljubljani. Vglasbil Ant. Nedvčd, c. k. učitelj godbe. Prva stopnja 20 kr., druga stopnja 20 kr., tretja stopnja 30 kr. (V lastni zalogi.)

Učila: Nazorni nauk za slovensko mladost. Sestavil Iv. Tomšič. V Ljubljani, založil J. Giontini, 3 gld. 50 kr.

Slovenske stenske table. Na Dunaji v c. k. založbi šolskih knjig, 12 tabel, nevez. 1 gld. 40 kr., vez. 2 gld. 40 kr.

Slovenske stenske table. Sestavil Ant. Razinger in Andr. Žumer. V Ljubljani, 25 tabel po 10 kr., vse vkup 2 gld. 50 kr.

II. Druge knjige.

Ant. Mart. Slomšeka zbrani spisi. Četrta knjiga: Različno blago. Zbral, uredil in izdal Mih. Lendovšek, župnik Makolski, 1885. Natisnila tiskarna družbe sv. Mohora v Celovci. Gradivo je prav lepo zbrano. Kar se pa notranje vrednosti teh spisov tiče, nam je porok nepozabljivi, preslavni spisatelj Slomšek. Posebno je četrta knjiga prava knjiga za učitelje in stariše. Tu je nakupčenega prekrasnega blaga, namreč: šola in odgoja, mala basaga šolskega blaga, poučno berilo, narodna politika in narodno gospodarstvo, razna poučna tvarina i. t. d. Slomšekovih zbranih spisov izdane so bile doslej: Prva knjiga: Pesmi. Druga knjiga: Basni, prilike in povesti. Tretja knjiga: Životopisi. Prve in druge knjige je le še nekaj malo iztisov pri izdajatelju (pošta Makole, Maxan bei Pölschach), tretje pa je še dovolj, po znižani ceni na prodaj, in sicer: prva po 50 kr., druga in tretja pa po 70 kr. Tržna cena četrte knjige je 1 gld. 40 kr. za trdo vezan, 1 gld. 30 kr. za broširan iztis. Pri izdajatelju pa se dobiva po 1 gld. s poštnino vred. — „Slomšekove spise“ mora imeti vsaka šolska knjižnica, vsaka bralna družba, pa tudi vsaka poštna slovenska hiša.

Ljudska knjižnica, snopič 11. obsega tri povesti za bolj odraslo mladino, namreč: Divus, Ancula in Prutovski. Česki spisal Alojzij Jirásek, poslovenil A. Sattler.

D o p i s i.

Iz Celjske okolice. (Vabilo.) Celjsko učiteljsko društvo bode imelo v 2. dan julija t. j. v četrtek popoldne točno ob 4. uri v tekočem letu redno svoje tretje zborovanje, katero bode razven družih predmetov obravnavalo tudi predmet tukajšnje uradne konferencije: »Razdelitev realistične učne tvarine na posamezna leta na eno — petrazrednih ljudskih šolah itd.«

— K prav obilnej udeležbi vabi

odbor.

Iz Podmelca v 21. dan junija t. l. Resnici na ljubo usojam si oporekati g. dopisniku s Primorskega v 7. dan maja t. l. (glej »Uč. Tov.« št. 10.), koji pripisuje meni vso zaslugo češ, da sem jaz ustanovnik »Tominskemu učiteljskemu društvu«. V popravek tedaj naj bode sledeče pojasnilo: Dolgo užé smo gojili nekateri učitelji Tom. okraja željo, naj bi se ustanovilo prepotrebno učiteljsko društvo. Na to je posebno deloval gosp. Likar. Na dan lanske okrajne učiteljske konferencije sporazumeva se z nekaterimi učitelji in pri vkupnem obedu r. govarja g. L. zbrano učiteljstvo, naj se društvo ustanovi. Sproženo misel odobrava gosp. Fr. Vodopivec, c. kr. okrajni šolski nadzornik — i somišljeniki jo podpiramo. Takoj se izvoli osnovalni odbor (gg. Anton Fajgelj, Likar, Ivan Gerželj, Kristijan Bratina in jaz), kojemu sem bil jaz izvoljen predsednikom. Zbog te slučajno mi podeljene časti se pa nikakor ne morem smatrati ustanoviteljem društva, da si sem po svoji moči pri tem sodeloval. Pravi ustanovitelj je vsekako **g. L.** — Vsa hvala tudi gosp. nadzorniku, da je s svojim odobravanjem učiteljstvo vzpodbudil, ter tako zdatno pripomogel, da se je društvo ustanovilo. — Osnovalni odbor sestavil je v Podmelci v 3. dan julija p. l. društvena pravila (na podlogi onih Sežanskega in Koprkega okraja), koje pa je sl. c. kr. namestništvo z odlokom s 4. dne avgusta p. l., št. 10565, bilo zavrnilo zarad §. 2. lit. d. zadevajoč »pobiranja izrednih doneskov«. Odbor moral je navedeno točko izbrisati, na kar je sl. namestništvo pravila potrdilo pod št. 11844. s 14. dne avgusta p. l. Prvo zborovanje je imelo društvo v 25. dan avgusta p. l. v Kobaridu. Pristopilo je društvu vse učiteljstvo tega okraja (razven enega), kakor tudi gosp. nadzornik pa nekatere gospdč. učiteljice in gg. učitelji domačini — službujoči v Sežanskem in Goriškem okraji — kot podporni udje. V odboru so ti-le g. g.: J. K., predsednik; J. Gerželj, podpredsednik; A. Fajgelj, tajnik; K. Bratina, blagajnik; Volarič, Likar in Urbančič odborniki. — Drugo zborovanje bilo je v 2. dan maja v Tominu (sè slovesno zadušnico po ranjem društveniku in učitelju gosp. Antonu Šekli-ju). Razpravljale so se pri tem za učiteljstvo jako važne zadeve, koje so se izročile odboru v konečno rešitev. Poslednji je naloženo mu nalogo užé nekaj izpolnil, a zdaj se bavi še z ostalim delom. Društvo je zdaj na trdnih nogah; daj Bog, da bi tako vedno ostalo! To pa bo le tedaj mogoče, ako se bodo društveniki potegovali požrtvovalno ter skrbeli — vsak po svojeji moči — za njegov vsestranski razvoj, kajti delavnost pospešuje, mlačnost pa spodkupa vsako še tako združbo.

J. K.,
učitelj v Podmelci.

S Krasa. (Konec.) S tem so bile vse točke dnevnega reda dovršene. Novi predsednik g. Krapš zaključil sejo sè živio-klicem na našega presvetlega cesarja. Potem pa smo šli v domačo gostilno, kjer se nam je v jelom in pilom sicer dobro, a drago (!) postreglo. Napijale so se različne napitnice. Prvi napije g. Al. Bunc gostu Janku Leban-u, na kar udarjajo pevcí v navdušen »živio«! Janko Leban vstane ter odgovori blizu tako-le: Hvala lepa za nezasluzeno proslavljenje! Mili tovariši! V prvo me je danes po vašej prijaznosti doletela čast, da sem se deležil zborovanja učiteljskega društva za Koprski okraj ter v prvo danes uživam veselje, da z vami prebijem v družini par veselih uric! Odkritosrčno — po svoji navadi — moram reči, da je to, kar sem danes mej vami videl in slišal, napravilo na-me najboljši vtis. Po vas, ljubi sobratje, lahko se vzgledujemo, primorski slovenski učitelji drugih okrajev! Tù mej vami je domá ono tovarništvo, domoljubje in navdušenje za sveto našo stvar, ki je na čast vsakemu učitelju! Tužna Istra si lahko čestita, da ima take učitelje, ki so in bodo gotovo krepak jez tujemu nasilju! Zatorej vam navdušeno in iskreno kličem: »Slava! živeli!« Temu navdušeno vzprejetemu odzivu so sledile različne druge napitnice, izmej katerih je posebno Bunčeva napitnica nadzorniku Spinčič-u napravila najboljši vtis. Pač znamenje, kakó priljubljen je ta gospod mej istrskimi učitelji! — Vmes pa so nas pevcí zabavali pojoč dokaj lepe moške zборе. Izredno je dopadal tudi dvospev »Dalmacija«, ki sta ga pela g. Valentič in Pečarič. Vsa čast vrlemu mlademu pevovodji g. Valentiču, Lazaretskemu učitelju! Kot posebno moram zabeležiti, da so nam v gostilni družbovali tudi gospoda župana Ricmanjska, vrli šolski prijatelj Anton Lampè iz Ricmanj ter c. kr. žandarski postajni vodnik Fran Pečenko, mnogim še kot dijak iz Gorice dober prijatelj. Vrli Ricmanjski občinarji so nas pozdravljali z gromenjom topičev, a g. Anton Lampè nam je postregel z izvrstno svojo kapljico. Naredila se je bila užé noč, ko smo se poslavljali; a jaz sem si mislil, korakajoč sam samičen dve uri dolgo pot domov: »Slovenija še ne propade, dokler bodo slovenski učitelji tako navdušeni, kakor se je pokazalo danes v Ricmanjih!«

Zdaj pa nekaj družega! — V srce mora boleti vsakega rodoljubnega slovenskega učitelja zaradi navzkrižnosti, katera je nastala mej dopisnikom »S Primorskega« in g. K. iz Sežane v »Učit. Tovaríšu«. Bati se je namreč, da se ta navzkrižnost popné do hudega prepira; kajti

oba dopisnika čutita se žaljena in vsak njiju trdi svojo. Žalostno je, če se učitelji v lastnem taboru prepiramo! To jako škodi našemu dostojanstvu ter ovira napredek naših zadev! Prav premišljeno nij bilo o dopisniku »S Primorskega«, da je rekel o učiteljskem društvu za Sežanski šolski okraj, da »hira«, a o Koprskem, da »vegetuje«. V naglici se morda ni prav izrazil. Res je, da učiteljsko društvo za Sežanski šolski okraj ne zboruje več tako pogosto kakor prvo leto in da se njegovih zborovanj ne udeležuje več toliko udov, kakor prvo leto, ko so bile društvene vaje v drugih rokah; vender ono, hvala Bogu, še živi, še je zdravo; treba nam je le večje edinosti, večje navdušenosti za vzvišeno stvar, da se društvo zopet prične krepko gibati! Da učiteljsko društvo za Koprski okraj ne vegetuje, spozná prijazni čitatelj iz popisa zadnjega zborovanja v Ricmanjih. Neistinito pa je tudi, kar g. K. iz Sežane piše, da ne bi bil A. L. ustanovnik učiteljskemu društvu za Sežanski šolski okraj. O tej zadevi pisati je meni kočljiva stvar; vender nekoliko besedi hočem izpregovoriti! Mogoče (kar pa težko verjamem), da sta gg. Fr. Vodopivec in J. Hrovatin preje sprožila misel, da bi bilo dobro v našem okraji ustanoviti učiteljsko društvo; a jaz vprašam: nij li A. L. sestavil pravila? Nij li A. L. sklical prvi občni zbor ter pravila predložil namestništvu? Ali niso učitelji A. L. kot ustanovnika društvu imenovali prvega predsednika? G. K.! le resnično, kadar kaj sporočate, posebno o A. L., kateremu se imate še za kaj zahvaliti! Mislim pa, da »pes drugam taco moli«. Vi in nekateri Vaši somišljeniki imate A. L. za strašno vladnega učitelja, recimo za — nemškutarja, to pa morda zato, ker mu je okrajni glavar silno naklonjen; ker je dobil — križec za zasluge, ker je spoštoval g. Quantschnigga kot moža strokovnjaka na šolskem polji itd. A verjemite mi, da je baš A. L. sposobniš kakor kateri nas drugih, in sami pišete tako-le: »No, da ne bi bil g. Mozirski (A. L.) v vedi mož na pravem mestu, ne morem oporekati. Vedite pa, da je tudi za slovenstvo zaslužnejši od katerega nas drugih. Vprašam le: kdo mej učitelji v našem okraji je do zdaj toliko v slovenščini spisal kakor on? Ali mu morete očitati, da je nespreten, nevesten učitelj? Kdo mej učitelji v našem okraji podpira slovensko časopisje bolj kakor A. L.?... To premislite, g. K., predno sodite! Kam pridemo, če se bomo zmerom le prepirali! Menda družega ne dosežemo, kakor to, kar pravi Schiller:

Siehe, wir hassen, wir streiten, es trennet uns Neigung und Meinung;

Aber es bleichet indess dir sich die Locke, wie mir! —

Bodi torej enkrat konec osobnej mržnji, prepiru; podajmo si roke v spravo ter delujmo vkupno po svojih zmožnostih v razcvit našega šolstva, v blagor národa!*)

Slavni c. kr. okrajni šolski svet v Sežani je sklenil, da se za vse šole Sežanskega okraja naroči po en iztis Janko Leban-ove »Slovstvene zgodovine v slovenski ljudski šoli«. Želeti bi bilo, da bi tudi drugi okrajni šolski svéti po Slovenskem storili isto; a tudi gg. učitelji naj bi pridnejše segali po tej knjizici, da g. založnik ne bode trpel izgube, saj 35 kr. — toliko namreč stane knjizica pr R. Milici v Ljubljani — ni mnogo. Knjizica je brez dvombe koristna učiteljem in učencem, kar je izjavil sam c. kr. deželni šolski nadzornik vitez Klodič v pismu, ki ga je pisal pisatelju Janku Leban-u. —

V 4. dan julija t. l. bode redna okrajna učiteljska konferencija v Sežani. V ta namen smo dobili od slavnega c. kr. okr. šolskega svéta sledeči dnevni red:

1) Vortrag des k. k. Bezirksschul-Inspectors über seine Wahrnehmungen bei der Inspizierung der Schulen.

2) Über die Verwendung der Schüler-Bibliotheken. Referent Lehrer Alois Luznik.

3) Auswahl und Vertheilung des Lehrstoffes aus den Realien (Geographie, Geschichte, Naturgeschichte und Physik) auf die einzelnen Classen und Abtheilungen der ein-, zwei- und vierclassigen Volksschulen mit besonderer Rücksicht auf die normalen Lebensverhältnisse dieses Schulbezirkes. (Die Referenten nominiert der k. k. Bezirksschul-Inspector in der Conferenz.)

4) Bericht der Bibliotheks-Commission.

5) Wahl des ständigen Ausschusses.

6) Wahl der Bibliotheks-Commission.

O tej konferenciji Vam bodem svojedobno poročal.**)

Gr.

*) Pri prvem učiteljskem zborovanji 15. sept. 1868. l. v Ljubljani smo peli:

„V slogi moč rodi se prava,
V slogi krasni vspeh cvetè,
V slogi se razvija slava,
V slogi raj na svetu je!“

Ravnajmo se tudi še dandanes po tem géslu!

Uredn.

**) Vam bomo hvaležni za to!

Uredn.

Iz Sežane. »V zmislu zapisnika našega učiteljskega društva od 21. maja t. l. v Sežani se podpisani odbor stvarno vjema z dopisnikom v 'Učit. Tov.', od dné 1. maja, št. 11., datiran iz Sežane«.

Učit. društvo za Sežanski šolski okraj. V Sežani v 11. dan junija 1885. l. *Odbor.*)*

Iz Črnomlja. Vsled sklepa c. k. okr. šolskega sveta z 18. junija t. l. bode tû okrajna učit. konferencija v 8. dan julija t. l. točno ob 9. uri zjutraj v Črnomlji v sobi okrajne čiteljske knjižnice, in sicer po naslednjem dnevnem redu: 1. C. k. okrajni šolski nadzornik kot predsednik konferenciji otvori zborovanje in imenuje svojega namestnika. 2. Volita se zapisnikarja. 3. Opazke c. kr. okr. šolskega nadzornika. 4. Pogovor o postavah in ukazih. 5. O koncentraciji šolskega pouka na podlogi povoljno izbranega berila. Poročevalec se določi po žrebanji. 6. Poročilo knjižničnega odbora in volitev dveh pregledovalcev računa. 7. Nasvétí o nakupu knjig za okrajno učit. knjižnico. 8. Določijo se knjige za bodoče šolsko leto. 9. Volitev knjižničnega odbora. 10. Volitev stalnega odbora. 11. Volitev enega oziroma dveh zastopnikov v deželno konferencijo. 12. Samostalni nasvétí, ki se imajo 8 dni pred zborovanjem doposlati stalnemu odboru.

Iz Litijškega šolskega okraja. Uradna učiteljska konferencija za ta okraj bode 16. sept. t. l. v Litiji v šoli, in sicer po tem-le vzporedu: 1. Poročilo c. k. okrajnega šolskega nadzornika. 2. Kako naj se v ljudski šoli poučuje kmetijstvo? 3. Kako naj se v večrazrednih šolah poučuje v prirodopisu? 4. Številjenje od 1 do 20 (ustno in pismeno). O kmetijstvu bode poročal g. Adlešič, o prirodopisu g. Korban, o številjenji pa gosp. Funtek. 5. Poročilo o knjižnični komisiji. 6. Volitev knjižnične komisije. 7. Volitev stalnega odbora. 8. Posamezni nasvétí, kateri pa se morajo najpozneje osem dni pred konferencijo stalnemu odboru pismeno naznaniti.

Z Notranjskega, koncem junija. — (Nekoliko splošnih opazek o naših dozdanjih podrobnih učnih črtežih.) — Pri nekaterih letošnjih okrajnih učiteljskih skupščinah se bode mej drugim razgovarjalo tudi o preosnovi dozdanjih podrobnih učnih črtežev za realije. Ker bode prihodnji deželni učiteljski konferenciji glavni nálog, predelati zdanje učne črteže za osnovne naše šole, zato se nam góri navedena točka prav umestna in važna dozdeva.

Ako le količkaj globlje pogledamo v učne načrte za realije, reči moramo — vsaj vsak izveden, praktičen učitelj, ki deluje na kmetih, in ta je vender tû osobito merodajen, bode tako reči moral — da so zeló nepraktični, — kajti tolikanj zahtevajo, kakor se na deželi — vsaj na podlogi dozdanjih nam čitank — nikakor in nikoli ne more do dobra predelati. Ne rečemo s tem, da bi se zahtevana tvarina ravno vsa predelati ne dala, a takó predelati se ne more, da bi pri tem otroci res imeli dejansko korist, ter da bi to, kar se jim je predstavljalo, tudi zavsem pojmlili in si duševno osvojili. To je resnica katero vsakdanja izkušnja potrjuje! In kaj koristi, še toliko gradiva prerešetati, a pri vsem tem pa le malo zdravega zrna pridelati?! — Gospodje pri zeleni mizi, ki so kovali te nadrobne učne črteže, imeli so menda pred očmi le mestno deco —, kajti, ako bi se bili ozirali na ogromno večino naše šolske mladeži, sigurno bi bili stilizovali »Lehrgang« povsem drugače. Res da so bili pri sestavi raznih učnih črtežev navzoči i učitelji z dežele, — a naposled — »ut figura docet« — vender le obveljalo je diktatorično mnenje nekaterih gospodov. »Črka morí, izkušnja učí« — to je treba uvaževati pri sestavi oziroma preosnovi prihodnjih učnih načrtov.

A učni načrti niso dokaj pomanjkljivi le, kar se tiče realij, marveč v obče. Dosti bode treba predelovanja in premotrivanja, da se dožene splošna učna kažipot, ki bode ustrezala zdanjim našim potrebam. — Le poglejte, kaj se zahteva od naše dece iz jezikoznanstva v posamnih šolskih letih! kaj iz računstva! Da ne govorimo o telovaji!! Ta predmet se nam vsaj najbolj — zavožen zdí . . . Niti na učiteljsíci se ne predela óna snov — to véim iz lastnega prepričanja — ki je n. pr. iz te discipline prepisana za štirirazrednice naše! Sploh pa smo tega mnenja, da naj se na deželi telovadbeni uk kolikor toliko opustí. Kjer ni rednih, postavno urejenih telovadišč — in koliko jih imamo dosihdób na Kranjskem? — nima pouk iz telovaje nikakega pomena in se mora, če užé ne iz družih vsaj iz stališča higiéné, popolnoma opustiti.

V podrobno océno učnih črtežev za posamne razrede (oziroma šolska leta) naše národne šole na Kranjskem se tû ne bodem spuščal, mogoče drugokrat. S temi vrsticami opozarjamo le vse brižne naše sotrudnike na deželi, da se z vso resnostjo pobrinijo za res praktično preosnovo učnih nam črtežev. Vzlasti pa naj se gospodje delegati deželni učiteljski konferenciji postavijo na povsem praktično, dejanskim razmeram ugajajoče stališče ter vse ovržejo, kar bi utegnulo biti »balást« otročjej umljivosti in koristi.

*) S tem naj bode konec vseh teh razprav!

Dobro vemo, da se nam bode od kake strani očitalo »nazadnjaštvo«, od strani namreč, katerej je največji »napredek« ta, da se pred vsem neguje tujsčina, ne da bi pri tem materinščina dostojno se vzgojevala, — od mož, ki še vedno mislijo, da se deca lahko istočasno z materinščino priučijo tujemu jeziku, ne da bi bilo to na kvar njenej govoricici, njenemu mišljenju, — od mož tedaj, ki zastopajo princip, katerega so ovrgli užé davnaj največji pedagogje, ne-le zdanji, ampak užé pred več nego sto leti! Od taci h naprednjakov se torej lahko prebavi očitanje — nazadnjaštva!

Naprednjaški „practicus“.

Iz Ljubljanske okolice. Učitelji Ljubljanske okolice zborovali bodemo letos pri sv. Petru v Ljubljani. Pri tej priliki nam bode pokazal g. Krmavner (Šent-Vid) praktično z otroci, kakó bi bilo poučevati zemljepisje v ljudski šoli, rekše kako predstavljati otrokom grafično domači šolski okraj. Jedna naših gospodičinj učiteljic nam bode pripovedovala nekaj o ženskih ročnih delih, ker ukrep stalnega odbora se glasi, da naj izdelajo vso to nalogo. Dan konferencije, ki se ima stoprav odločiti na mesec avgust, določil nam bode slavni c. k. okrajni šolski svét pri svoji prihodnji seji.

Gledé na to, da se šolske oblastnije povsod prizadevajo zljajšati učiteljem kakor učencem težavno delo učenja in poučevanja v vročih poletnih dnevih, gledé na to, da je deželni šolski svét nižjeavstrijski sklenil popolnoma opustiti popoldanski pouk v avstrijskej metropoli — na Dunaji —; gledé na to, da je nadalje ravno tisti deželni šolski svét dovolil vsakovrstne olajšave gledé poučevanja za poletne vroče mesece vsem šolam po deželi, gledé na to, da so tudi stalni odbori vseh okrajev naše dežele večinoma volili za dan konference šolski dan — dobro vedoč, da je učiteljem ta dan, dan velikega telesnega in duševnega napora — smemo upati, da se vender ne bodo učiteljem Ljubljanske okolice kratile postavno dovoljene in določene počitnice s tem, da se vrši njihova konferencija za časa velikih počitnic, tem manj, ker se sme dan konferencije popolnoma jednačiti z vsakim drugim šolskim dnevom, polnim težavnega dela in trpljenja.

Ker govorim užé ravno o konferencijah, dovoljum si na tem mestu izpregovoriti še par besedi z gospodi učitelji-poverjeniki za nabiranje prostovoljnih doneskov društvu »Národna Šola« v korist.

Res veliko se je storilo tekoče leto za to društvu in z nekakim ponosom smemo pričakovati letošnje bilance, kajti s takimi vsotami kakor ravno letos, nismo še nikdar dozdej računali. Veliko, rekel bi, da še nikdar toliko, storili so tudi gospodje učitelji in zato upam, da ne bodo prezrli teh mojih besed. V misli so mi vesele ure pri vkupnem obedu po končani konferenci. Gotovo je ni lepše prilike v celem letu, kakor ravno takrat, ko v bratskej vzajemnosti polni najboljših vtisov, delamo vsakojake naklepe v zboljšanje našega stanja, kakor tudi našega šolstva, da se vzdignite takrat tovariši-poverjeniki ter položite svojim tovarišem-učiteljem par besedic na srce v prid »Národne Šole«. Prepričan sem, da bodo našli pri tovariših svojih radodarnih rok; prepričan sem pa tudi, da bode odbor »Národne Šole« z veseljem in hvaležnostjo uporabil vsak tak dar za izdavanje nam tolikanj potrebnega poučnega berila za našo mladino. — j —

Iz Ljubljane. Iz seje c. k. deželnega šolskega svéta v 28. dan maja t. l. Nasvétuje se, kakó naj se razdeli 6000 gld., katere je kranjska hranilnica darovala v podporo za šolske zgráde za 1885. l. (Od tega dobé po sklepu c. k. deželnega šol. svéta šolske občine: Bojance, Spodnji Logatec, Petrova Vas in Štrekljevec po 500 gld. Šolska občina Prežganje dobí podpore 400 gld. Po 300 gld. odločilo se je občinam: Smladnik, Pirniče, Velikj Gaber, Trzin in Rudolfovo; po 200 gld. občinam: Spodnja Hrušica, Črni Vrh, Šmihel, Toplice, Božjakovo, Stari Trg, Dragatuš in Griblje. Po 100 gld. dobé občine: Jesenice, Vrbovo, Spodnji Semen, Dobrniče, in Vrh.) Določilo se je o obligatnem nemškem pouku na tri- in večrazrednih ljudskih šolah na deželi zunaj Ljubljane. — Poročalo se je kranjskemu deželnemu odboru o odškodovanji za stanovanje voditeljem in voditeljicam ljudskih šol. — Odobril se je posebni učni črtež za 1885/86. l. in učne knjige na tukajšnji državni višji realki, ter se je poročalo na višje mesto o učnem jeziku v krščanskem pouku v paralelkah I. in II. razreda na tej šoli. — Nasvetovalo se je, kakó naj se postavijo izpraznjene uč. službe za matematiko in fiziko na državni gimnaziji v Rudolfovem. — Določilo se je, kje naj bode dvorazredna dekliska šola v Rudolfovem. — Sklenilo se je, da se združiti enorazrednici v Veliki Dolini in v Jesenicah v dvorazrednico v Veliki Dolini s 500 in 450 gld. letne plače za učitelja. — Rešilo se je več pritožeb o določbi solskih okrajev itd. — Poročalo se je na višje mesto, kako naj se postavi na državni gimnaziji v Ljubljani izpraznjena učit. služba za zgodovino in geografijo.

— Učiteljska konferencija mestnega okraja Ljubljanskega je bila 11. preteč. meseca v mestni dvorani pod predsedništvom c. k. okrajnega šolskega nadzornika in ravnatelja c. k. učiteljsč, gosp. Blaža Hrovath-a. Zbrano je bilo mestno učiteljstvo, t. j. učitelji in učiteljice treh mestnih šol, katehet nunskih šol, profesorji, učitelji in učiteljice na obeh c. k. učiteljskih in vadnicah in nekaj učiteljev iz zasebnih šol — vkup 38 udov. Predsednikov namestnik je bil prof. gosp. Jak. Vodeb, zapisnikarja pa sta bila gg. Jos. Maier in Anton Razingger. G. predsednik pozdravi navzoče s prošnjo, da bi se tudi zdaj, kakor do zdaj, posvetovalo predmetno (objektivno). Potem g. predsednik poroča o svojem opazovanju, ter priporoča snažnost in red v šolskih sobah, točno poučevanje in kakó naj se učitelj ravná pri vprašanjih in odgovorih, da naj ima vedno pred očmi vse učence, kako naj se učenci (posebno prvenci) vadijo brati, da naj se pesni ne obravnavajo slovnično. O pouku v slovenskem jeziku ne opómnja ničesar; pri pouku v nemškem jeziku pa želi, da bi se učenci pridno vadili govoriti, da bi se zraven slovenskih slovničnih pravil tudi vadili nemških. Pri pisanju naj bi se učenci vadili v trdnih (gotovih) potegljivejših pisati i. t. d., in pri risanju naj bi se ne rabili nikakoršni pripomočki (ravnila i. dr.). Petje se je v mestnih šolah dobro gojilo. Nazadnje gosp. predsednik učiteljem priporoča, naj bi radi brali in se učili v pedagogijskih posebno v psihologičnih knjigah i. t. d. Potem pride na vrsto poročilo o realijah v ljudskih šolah. Prvi poroča (po nemški) učitelj gosp. Fr. Pavlin, ter v natančnem popisu kaže, kaj je učencem v posameznih razredih vredno vedeti iz prirodopisa, prirodoslovja ali fizike. Nazadnje pravi, naj bi se učni črteži gledé realij zdanjim in krajevnim razmeram primerno pre naredili.

Pri posebni obravnavi okrajni nadzornik gosp. A. Žumer nasvetuje, naj bi se v berila tudi vzprejel zakon na obrambo koristnim ptičem, kar se enoglasno odobri.

Na vrsto pride poročevalec, učitelj gosp. Jos. Travnar. Pred poročilom pa pravi gosp. predsednik, da gosp. poročevalec namesto, da bi povedal, v katerem obsegu naj se poučujejo realije, le bolj hoče razlagati, kako jih je metodično poučevati i. t. d., ter nasvetuje, naj bi gosp. poročevalec ne bral svojega poročila. C. k. okrajni šolski nadzornik gosp. Fr. Gerkmann predlaga, naj se dnevna stvar sicer obravnava, toda brez poročila. A. Praprotnik misli, da naj gosp. poročevalec, ker se je užé za to pripravil, le bere svoje poročilo, če tudi ni strogo stvarno in le bolj metodičnega obsega. Tudi prof. gosp. Linhart je te misli. Pri glasovanju se tedaj gosp. Fr. Gerkmann-ov predlog ne vzprejme, in gosp. Jos. Travnar bere (po slovenski) svoje poročilo: »V katerem obsegu je v zdanjih ljudskih šolah uvesti realni pouk«. (Glej prvo stran današnjega lista!)

Učitelj gosp. Iv. Belè predlaga, naj bi se zdanji podrobni učni črtež, kar se tiče zemljepisja in zgodovine, „en bloc“ vzprejel. Učitelj gosp. Iv. Tomšič nasvetuje, naj bi se v učni načrt vzprejela prirodopisna tvarina, kakor jo je načrtal gosp. Pavlin. Prof. Linhart nasvetuje, naj se obe te poročili o realijah izročiti c. k. dež. šolskemu svétu, kateri naj bi se pri uredbi učnih črtežev na nje oziral.

Za tem odločevale so se šolske knjige za prihodnje šolsko leto. Prva mestna šola in nunske šole izbrale so si za prvi razred Praprotnikov »Abecednik*), v drugi razred vzprejelo se bode »Prvo Berilo« (Razingger-Žumrovo), ako ga ministerstvo odobri. V prvi razred nemške šole vzprejme se »Fibel« Heinrich-ova. Druge knjige ostanejo tiste, kakor so zdaj v navadi.

Potem poroča učitelj g. Fr. Kokalj (kot prvosednik knjižničnega odbora) o okrajni knjižnici. Knjižnica je v II. mestni šoli (na Cojzovej cesti), in si je zadnji čas pridobila precej lepih knjig, mej katerimi jih je več, ki jih je knjižnici daroval prof. v. pl. Gariboldi. Knjižnica šteje 368 knjig v 596 zvezkih. Dohodkov je knjižnica imela 30 gld., troškov pa 29 gld. 55 kr. G. g. Gerkman in Kumer se izvolita, da bosta pregledala knjižnične račune. V knjižnični odbor izvolijo se dozdanji udje, ravno tako ostanejo tudi v stalnem odboru dozdanji udje (G. g. Praprotnik, Raktelj, Tomšič in Žumer). Zastopnikom v c. k. mestni šolski svét izvoljena sta bila g. g. Raktelj in Žumer.

Posameznih nasvetov ni bilo. Prof. Linhart želi, naj bi se v prihodnje tudi vrtnarica nemškega otročjega vrta povabila k učiteljski konferenciji. G. Tomšič želi, naj bi se »Imenik slovenskih knjig za šolske knjižnice« (kakor ga je on užé pred dvema leti sestavil) popravil in dopolnil ter tiskal in razglasil. V ta namen se kot pregledovalci izvolijo: gospá Moos-ova, in g. g. Tomšič, Prädika in Praprotnik. — G. predsednik zahvaljuje se vsem udom v konfe-

*) Praprotnikov »Abecednik« je po berilnih vajah in po vajah v nazornem nauku tako uravnan, da se za njim more rabiti vsako berilo.

renciji in g. g. poročevalcem za uspešno sodelovanje ter s trikratnim klicem »Hoch« in »Slava« Njih Veličanstvu, presvetlemu cesarju sklene skupščino. G. prof. Vođeb zahvaljuje se g. predsedniku, da je tako spretno in oprezno vodil zborovanje.

— Nameščenje župana Ljubljanskega g. Pet. Grasselli-ja, vršilo se je 15. preteč. m., katere svečanosti se je tudi udeleževalo vse mestno učiteljstvo. Pri tej priliki je g. mestni župan mej drugimi potrebami, ki jih ima mesto, tudi poudarjal skrb za šolstvo, rekoč: »Šolstvo naklada posebno v novejšem času Ljubljani velika bremena, osobito zdaj ko je avtonomna dežela vzela avtonomni občini privilegij, katerega je uživalo mesto mnogo let. Ljubljana pa je vedno skrbela za šolstvo, in tudi zdaj, ko se jej so naložila nova bremena, ne bode se jej zmanjšala ljubezen do razširjanja in pospeševanja šolstva«.

— V c. k. mestni šolski svèt je Ljubljanski občinski odbor 23. preteč. m. izvolil svojim zastopnikom g. g. dr. Tavčar-ja in Fel. Stegnar-ja.

— Kmetijski pouk za učitelje na Slapu. Deželno predsedstvo doposlalo je c. kr. okrajnim šolskim svétom sledeči razglas: Kakor poroča kranjski deželni odbor v 8. dan junija t. l. št. 3695, bode letos praktični kmetijski viši pouk v deželni sadjarski in vinarski šoli na Slapu vršil se od 17. avgusta do 5. septembra. V ta tečaj bode kakor vlani tudi letos vsprejetih 14 učiteljev, ki v zavodu dobé stanovanje in hrano zastoj. Tisti učitelji morajo udeleževati se teoretičnega in praktičnega pouka ter koncem tečaja podvreči se preizkušnji, o katerem uspehu ravnateljstvo poslušalci izroči pričevala. Stroški za pot se povrnejo, kolikor bode mogoče. Ker rečena šola potrebnega perila nima, naj vsak učitelj za svojo rabo sabo donese brisače in servijete. To se c. kr. okrajnemu šolskemu svétu naznanja ter nalaga, da ljudskim učiteljem svojega okraja takoj poroča o bodočem tem pouku ter kakšni so prošnjam pogoji. Prosilci naj svoje do kranjskega deželnega odbora obrnene prošnje vložijo do 15. dné julija t. l. pri c. kr. okrajnem šolskem svétu, katere pa naj se s prikladnimi nasvèti predložijo dež. odboru vsaj do 20. julija t. l. Konečno se še pripomina, da tudi učitelji, ki v dóbi za tečaj določeni še nimajo šolskih počitnic, morejo prositi in smejo za dóbo tečaja dobiti odpust, če so bili vanj vzprejeti.

— V novo nemško ljudsko šolo v Ljubljani se je oglasilo 55 za šolo godnih otrok, in sicer 33 dečkov in 22 deklic. Šliši se, da mej temi je prav malo otrok tistih starišev, ki so poprej s podpisi zahtevali nemško šolo.

Razpis učiteljske službe.

Na Kranjskem. Na dvorazrednici na Raki druga učiteljska služba s 450 gld. letne plače. Prošnje na c. k. okrajni šolski svèt v Krškem do konec prvega tedna t. m.

Premene pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Gosp. Gust. Cuderman, zač. učitelj v Nadanjem Selu (Sv. Michael), je umrl. Na njegovo mesto je prišel gosp. Viktor Čuden, zač. učitelj na Razdrtem. — Gspđ. Josipina Malec, učiteljica na Raki, se je službi odpovedala.

Listnica uredništva. G. g. I. L. v K. in Gr. v L.: To pot ni bilo prostora. — G. P. R. v S.: Vse prav tako. Prosimo večkrat kaj. Lepo pozdravljeni!

Vabilo na naročbo

„Učiteljskega Tovariša.“

Z začetkom drugega polletja priljudno prosimo, da bi brez pomude obnovili naročilo vsi p. n. g. g. naročniki, ki so bili na list samo za prvo polovico naročeni. Tudi nove naročnike uljudno vabimo k naročbi. Prosimo prijazne podpore!

Uredništvo in založništvo.

P. n.

Udano podpisani dovoljujem si čast. p. n. učiteljstvu priporočati svojo lepo in dobro uredjeno

 knjigoveznico

oskrbljeno z najboljimi stroji za izdelovanje raznovrstnega knjigovezarskega dela od najnavadnejše knjige do najelegantnejega zvezka, ki spada v mojo obrt; prevezujem tudi stare molitevne in šolske knjige v nove lepe in trpežne platnice. — Izdelujem vsakovrstna knjigovezarska dela za uradnije, kakor: glavne knjige, zapisnike itd. ter se priporočam za galanterijska in kartonažna dela z zagotovitvijo fine, cene in brze postrežbe.

Z odličnim spoštovanjem

Franjo Dežman,

knjigovez v Ljubljani, Stari Trg št. 24.

Ravnokar je v J. R. Milic-evi tiskarni v Ljubljani na svetlo prišla knjiga:

O č e n a š.

Povest

za krščansko mladino in krščansko ljudstvo. Iz nemškega poslovenil Fr. Malavašič. Drugi, pregledani natis.

Cena trdo vezanemu iztisu je 60 kr., po pošti poslanemu 5 kr. več.

To pripravno in lično knjigo priporočamo šolskim knjižnicam in mladini.

Omenjena tiskarna priporoča se slavnemu p. n. občinstvu v izvrševanje vsakovrstnih v tiskarsko stroko spadajočih naročil ter zagotavlja, da je bode vsigdar skrb, p. n. naročiteljem brzo, ceno in dobro postreči.

Dalje priporoča svojo

 veliko zalogo različnih tiskovin

za župnije, ljudske šole in šolske oblasti, za c. k. beležniške urade in c. k. loterije. Zaloga vsakovrstnih obrazcev za tožbe, pooblastila, pobotnice itd.

V zalogi ima tudi v nemškem jeziku natisnjena

doučna pisma rokodelcem (Lehrbriefe), jedilne liste (tudi v slov. jeziku), knjige za vpisovanje in liste za oglašanje tujcev, barometer-skale, nadpise (Ladenschilder) za trgovce, vozne liste za deželo (Landfrachtbriefe), in drugih tiskovin.

Vizitnice

na lepem in trdnem papirji, v različnih velikostih in elegantni obliki, fino izvršene, natisnejo se po najnižji ceni.

Zavitki z natisom firme izvršujejo se ceno in točno.